МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Історичний факультет
Кафедра соціології

Затверджено
На засіданні кафедри соціології
історичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.)

Завідувач кафедри _____
д.с.н., проф. Пачковський Ю.Ф.

Силабус з навчальної дисципліни
«Соціологія в Україні»,
що викладається в межах ОПП Прикладна соціологія
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 054 Соціологія

Львів 2024

Назва курсу	Соціологія в Україні
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська, 1 Львів 79000, Україна
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	історичний факультет, кафедра соціології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	05 соціальні та поведінкові науки 054 соціологія
Викладачі курсу	Лапан Тетяна Дмитрівна, к.іст. н., доцент кафедри соціології
Контактна інформація викладачів	Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, ауд. 319 tetianalap@yahoo.com tetyana.lapan@lnu.edu.ua Сторінка викладача: https://clio.lnu.edu.ua/en/employee/lapan-tetiana-dmytrivna Контактний тел. (+380) 97 5486012
Консультації по курсу відбуваються	Консультації (офлайн або онлайн) за попередньою домовленістю
Сторінка курсу	https://clio.lnu.edu.ua/course/sotsiolohiia-v-ukraini-2
Інформація про курс	«Соціологія в Україні» є вибірковою навчальною дисципліною з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 054 соціологія, для освітньо-професійної програми «Прикладна соціологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, яка викладається в шостому семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою, ECTS)
Коротка анотація курсу	Навчальна дисципліна «Соціологія в Україні» має сьогодні в час російсько-української війни особливе значення. Важливими є саморефлексія українського суспільства, збереження соцієтальної та інституційної пам'яті, а відтак – для відтворення та розвитку суспільної самосвідомості народу, його самоідентифікації, а також для функціонування громадської думки, цивільної сфери та публічного простору демократичного суспільства.

	У навчальній дисципліні «Соціологія в Україні» представлено історичний огляд формування та розвитку української соціології від середини XIX ст. до сьогодення. Проаналізовано соціологічну проблематику в концепціях видатних вітчизняних мислителів, а також наукову спадщину знакових постатей сучасної української соціології. Навчальна дисципліна «Соціологія в Україні» спрямована на ознайомлення студентів із соціальними процесами та явищами, характерними для минулого і сучасного українського суспільства. У курсі окреслюються сучасні проблеми розвитку української соціології, пов'язані з російсько-українською війною
Мета та цілі курсу	*Мета* навчальної дисципліни «Соціології в Україні» полягає у тому, щоб на основі деколонізації і реконструкції в соціальних науках дати поглиблену, впорядковану відповідно до хронологічного принципу характеристику концептуального змісту найважливіших авторських теорій, стратегій та підходів української соціології. **Основні завдання навчальної дисципліни:** • з'ясувати основні соціологічні традиції та шляхи їх формування в українській соціології; • здійснити систематичний аналіз змісту концепцій, які є домінантними орієнтирами інтелектуального розвитку української соціологічної теорії; • проаналізувати концепції і дослідницькі підходи, які були опрацьовані зарубіжними авторами і науковими школами у контексті еволюції західної соціологічної думки, і мали вплив на українську соціологію; • розкрити процеси інституціоналізації соціологічного знання в Україні.
Література для вивчення дисципліни	**Основна література** 1. Історія української соціології. XIX-XXI: навчальний посібник / за редакцією В. П. Степаненка і К. В. Батаєвої. Київ: Інститут соціології НАН України, 2023. 566 с. 2. Шелухін, В. (2023) Точка розходження: соціологія та економіка у тіні своїх витоків: Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 336 с. 3. Історія української соціології: навчальний посібник / Батаєва Катерина, Бурлачук Віктор, Головаха-Хікс Інна, Захарченко Марк, Іваненко Олена, Каневська Ірина, Кресіна Ірина, Матяш Ірина, Молчанов Михайло, Рибщун Олександр, Степаненко Віктор; за заг. ред. Катерини Батаєвої, Віктора Бурлачука і Віктора Степаненка. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 392 с. 4. Академічна соціологія в Україні (1918-2018) [Текст] : [у 2 т.] / [за заг. ред. В. Ворони] ; НАН України, Ін-т соціології. Київ : Ін-т

соціології НАН України, 2018 - 2019. Т. 1 : Історія становлення та розвитку / [В. Бурлачук ; упоряд.: Т. Загороднюк та ін. ; передм.: В. Ворона, Є. Головаха ; післям. В. Ворона]. 2018. 525 с.
5. Академічна соціологія в Україні (1918-2018) [Текст] : [у 2 т.] / [за заг. ред. В. Ворони] ; НАН України, Ін-т соціології.Київ : Ін-т соціології НАН України, 2018 – 2019. Т. 2 : Спогади, інтерв'ю, статті / [Р. Ленчковський та ін. ; передм. Т. Загороднюк]. 2019. 344 с.
6. Указ Президента України «Про розвиток соціологічної науки в Україні» // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2001. №2. С 5-7.
7. Бурлачук В. та ін. Біля витоків соціологічної думки в Україні / В. Бурлачук, М. Молчанов, В. Степаненко; Під ред. В. Танчера; Ін-т соціології НАНУ. Київ: [Б.в.], 1996. 114 с.
8. Соціологічна думка України: Навч. посібник / М.В. Захарченко, В. Ф. Бурлачук, М. О. Молчанов та ін. К.: Заповіт, 1996. 424 с.
9. Піча В.М., Піча Ю.В., Хома Н.М. та ін. Соціологія: терміни, поняття, персоналії. Навчальний словник-довідник. К.: Каравела, Львів: Новий Світ – 2000, 2002. 480 с.
10. Кодекс професійної етики соціолога (2004). Режим доступу: http://sociology.od.ua/index.php/norm-prav-dok/cod-soc.html
11. Лапан, Т. Розвиток вітчизняної соціології у 60–70-ті рр. XX ст.: історичний досвід Львова. Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. 2015. 9. 131–137.
12. Головаха Є., Паніна Н. Пострадянська деінституціоналізація і становлення нових соціальних інститутів в українському суспільстві // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2001. № 4. – С. 5.
13. Черниш Н.Й. Соціологія. Курс лекцій. Львів: Кальварія, 2003. 544 с.
14. Соціологічне знання та влада: суперечливі взаємовідносини соціологічних досліджень і політичної практики / Ред. В.Танчер та В.Степаненко. Київ: ВД «Стилос»; ПЦ «Фоліант», 2005.
15. Черниш Н. Й. Історія розвитку української соціології.Соціологія: Курс лекцій /під ред. В.М.Пічі. Львів, 2002.
16. «Українське суспільство в умовах війни. Рік 2023»: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.- кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеєва. Київ: Інститут соціології НАН України, 2023. 343 с.
17. Українське суспільство в умовах війни. 2022: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеєва. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 410 с.
18. Збереження і розвиток України в умовах війни та миру: національна доповідь / ред. кол. С. І. Пирожков, Н. В. Хамітов, Є. І. Головаха, С.

	С. Дембіцький, Е. М. Лібанова, О. В. Скрипнюк, С. В. Стоєцький; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2024. 220 с. https://files.nas.gov.ua/PublicMessages/Documents/0/2024/04/240415154123353-5103.pdf **Додаткова література** 1. Шелухін, В. (2024). Український соціологічний інститут: фракційна політика, наука та спецслужби у становленні української соціології. Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 1, 110–157, https://doi.org/10.15407/sociology2024.01.110. 2. Бєлєнок О. Соціальні процеси в Україні очима вітчизняних соціологів // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2004. № 3. С. 204. 3. Бойко Н. Глобалізація і пострадянське суспільство // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2000. № 4. С. 177. 4. Будз В. Історичний процес і його виміри в філософії історії Михайла Грушевського // Сіверянський літопис. 2000. №3. С129-134. 5. Грушевський, М. Початки громадянства: (генетична соціольогія). Відень: Український Соціологічний Інститут. 1921. 21-27. Режим доступу: http://hrushevsky.nbuv.gov.ua/cgiin/hrushevsky/person.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21STR=0000007 6. Танчер, В. Соціологічна думка України на тлі світової соціології. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 1998. 1-2. С. 18-26. 7. Україна модерна. Спеціальний випуск. Львів-Донецьк: соціальні ідентичності в сучасній Україні / За ред. Я. Грицака, А. Портнова, В. Сусака. Київ-Львів: Критика, 2007. 356 с. 8. Українське суспільство 1994-2004. Моніторинг соціальних змін. – К.: Ін-т соціології НАН України, 2004. 9. Резнік В. Відділ історії та теорії соціології Інституту соціології НАН України: напрями досліджень. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2019. 1. 189-192. 10. Юренко О. Проблема національної ідентичності у соціологічному доробку Микити Шаповала (1920-ті роки). Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Соціологія. Психологія. Педагогіка. 2001. 11. 12-16. 11. Батаєва К. Проблема церковно-державних відносин у соціології релігії М.Драгоманова. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2015. 2. С. 164-174. 12. Вовканич С. Творчий внесок Л.Олесневича як віддзеркалення розвитку соціологічної науки в Україні. Соціологія: теорія, методи,

маркетинг. 2017. № 2. 175-184.
13. Сакада М.Тернистими стежками соціологічної науки (1960–1980-ті роки). Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2018. №3. 190-201.
14. Інтерв'ю з Лідією Василівною Сохань: Життя як шлях само здійснення. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2014. № 4. С.187-198
15. Гордієнко М. Концепція політичної еліти В. Липиського як фактор національно-державної ідентичності України // Нова політика. 1998. №2. С.44–48.
16. Горський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. К.: Наукова думка, 1997. 285 с.
17. Лисяк-Рудницький І. В'ячеслав Липинський: державний діяч, історик та політичний мислитель. Т. 2. К.: Основи. С. 149-172.
18. Майстренко І. Становлення і розвиток генетичної соціології // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2002. № 2. С. 135.
19. Малик Я.Й. Катерина Грушевська: Текст лекції політичної історії України / Львів, ун-т ім. І.Франка. Львів, 1991. 32 с
20. Мусієздов О.О. Історія української соціології: Навчально-методичний посібник. Харків, Харківський національний університет імені В.Н. Карабіна, 2004. 117 с.
21. Особливості соціальних перетворень в сучасній Україні: монографія / [С.Л. Катаєв, Д.М. Ядранський, Я.В. Зоська та ін.]; за ред. С.Л. Катаєва. Запоріжжя: КПУ, 2012. 292 с.
22. Резнік В.. Резнік О. Українська соціологія після 1991 року // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2004. № 3. С. 22.
23..Рибщун ОЛ. Українська соціологічна асоціація: радянський період діяльності // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. 2006. № 1. С. 341.
24. Степаненко В. Соціологічна концепція громадянського суспільства в пострадянському контексті // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2000. № 3. С. 5.
25. Хмелько В. Макросоціальні зміни в українському суспільстві за роки незалежності // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2003. № 1. С. 5.
26. Юренко О. Микита Шаповал про сутність нації як соціального феномена // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2001. № 1. С. 64.
27. Юренко О. Микита Шаповал: світоглядні засади соціологічної теорії //Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2001. №4. С. 145-155.
28. Подшивалкіна, В., Бірюкова, М. (). У пошуках метазасад сучасної соціології, або стосовно праксіологічного потенцілу української соціології. Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 2013. №3 С. 110-124

	Інформаційні ресурси 1. Електронна бібліотека діаспорної літератури // www.diasporina.org.ua 2. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника // http://www.library.lviv.ua/ 3. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка // http://library.lnu.edu.ua/bibl/ 4. Інститут соціології НАН України https://isnasu.org.ua/ 5. Соціологія: теорія, методи, маркетинг https://isnasu.org.ua/publish/journal/ 6. Український соціум. Науковий журнал (Київ) http://www.ukr-socium.org.ua 7. Центр Разумкова https://razumkov.org.ua/ 8. Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва http://dif.org.ua 9. Київський міжнародний інститут соціології (КМІС) http://www.kiis.com.ua 10. Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка http://www.uisr.org.ua/monitoring 11. День. Щоденна всеукраїнська газета: https://day.kyiv.ua/uk 12. Дзеркало тижня. Міжнародний громадсько-політичний тижневик: https://dt.ua/gazeta/ 13. Zbruč. Українська інтернет-газета // https://zbruc.eu/
Тривалість курсу	120 год.
Обсяг курсу	64 годин аудиторних занять. З них: 32 години лекції, 32 години семінарські заняття, 56 годин самостійна робота
Очікувані результати навчання	Після завершення курсу його учасник буде **Знати:** • основні етапи розвитку соціології в Україні; • основних представників соціологічних шкіл і напрямів української соціології к. XIX-поч. XXI ст.; • основні праці авторів цього періоду; • історію розвитку категоріально-понятійного апарату науки; • аналізувати, інтерпретувати та деконструювати соціальні тексти. **Вміти:** • визначити та аналізувати основні періоди у розвитку соціології в Україні; • використовувати ретроспективний аналіз при аналізі різних історичних епох;

	• обгунтовувати використання ідей соціологів для опису і пояснення різних явищ і ситуацій соціальної дійсності; • науково коректно полемізувати з колегами та аргументувати свої твердження; • порівнювати та співставляти теорії української та західної шкіл соціології
Ключові слова	Український соціологічний інститут (УСІ), Український інститут громадознавства (УІГ), генетична соціологія, соціографія, соціотехніка, націогенез, агрегати, соціальний акт, соціальне скупчення, соціальні форми, соціальні витвори, класократія, денаціоналізація, деколонізація
Формат курсу	Очний
Теми	**Детально див. Додаток «Схему курсу»**
Підсумковий контроль	Залік
Пререквізити	Історія соціології, Сучасні соціологічні теорії, Практикум з прикладної соціології
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватись під час викладання курсу	Презентації, колаборативне навчання (форми – групова робота і спільні обговорення, тьюторський супровід), проектно-орієнтоване навчання, дискусії, лекції, обговорення, аналіз фільмів, відеороликів, пошукова робота, опрацювання наукової літератури, джерел за темою дослідження, індивідуальні творчі завдання, самостійна робота, консультування, самоосвіта
Необхідне обладнання	Мультимедійний проектор, комп'ютер з доступом до Інтернет
Критерії оцінювання	Формою підсумкового контролю знань студентів з дисципліни є ***залік***, що виставляється на основі результатів поточного контролю та виконання завдань самостійної роботи. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент отримує залік, становить **50** балів; максимально – **100** Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • практичні/самостійні: 20 % семестрової оцінки; максимальна кількість 20 балів • індивідуальні та колективні/групові презентації: 80 % семестрової оцінки; максимальна кількість 80 балів *Поточний контроль* знань здобувачів освіти включає: – контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу дисципліни на лекційних та семінарських заняттях із застосуванням таких засобів: *усне* опитування (підготовка доповідей, участь у дискусії студентів); виконання проблемних завдань, створення віртуальної

	виставки і віртуальної екскурсії тощо. Впродовж семестру студенти виконують завдання *самостійної роботи* (розробка індивідуальних та колективних проектів досліджень з визначеної тематики із подальшою презентацією). При виконанні самостійної роботи студент зобов'язаний додержуватися правил щодо академічної доброчесності та принципового недопущення плагіату. **Політика виставлення балів**. Враховуються бали, набрані в поточному навчанні, бали за групові презентації та завдання самостійної роботи. При цьому, обов'язково враховуються присутність й активність студента під час занять. **Академічна доброчесність**: очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається «Положенням про забезпечення академічної доброчесності у Львівському національному університеті імені Івана Франка» http://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/reg_academic_virtue.pdf **Оцінювання знань студентів проводиться впродовж семестру за такими видами робіт:** • **активність студента на занятті (усні виступи, відповіді, доповнення, групове обговорення, участь в дискусіях, дебати) (0-5 балів)** 1. ***Регулярність участі у дискусії (0-2 бали):*** 0 балів: Студент не бере участі в обговореннях, відповіді відсутні або пасивна поведінка під час занять. 1 бал: Студент бере участь нерегулярно або лише за прямої вказівки викладача. 2 бали: Студент активно бере участь майже на кожному занятті, проявляє ініціативу у відповідях чи виступах. 2. ***Якість усних виступів і відповідей (0-2 бали):*** 0 балів: Виступи відсутні або є невірними, поверхневими, без логічного обґрунтування. 1 бал: Виступи чи відповіді правильні, але короткі та недостатньо аргументовані. 2 бали: Виступи є повними, логічно побудованими, аргументованими; студент демонструє розуміння теми. 3. ***Участь у групових обговореннях, дискусіях, дебатах (0-1 бал):*** 0 балів: Студент не бере участі в обговореннях або його участь є пасивною. 1 бал: Студент активно долучається до групових обговорень, ініціює чи підтримує дискусії, вносить конструктивні пропозиції.

	Загальний підхід до оцінювання: 5 балів: Студент проявляє максимальну активність, виступає з ініціативами, його відповіді є чіткими, глибокими та аргументованими. 3-4 бали: Студент регулярно бере участь у заняттях, його відповіді здебільшого правильні, але бракує глибини чи оригінальності. 1-2 бали: Активність спостерігається рідко, відповіді є поверхневими або неповними. 0 балів: Студент не проявляє активності, відповіді відсутні. • **аналіз бібліографії та першоджерел (0 - 10 балів)** 10 балів: Аналіз повний, глибокий, демонструє системний підхід до роботи з бібліографією та першоджерелами, критичність і академічну грамотність. 7–9 балів: Робота якісна, але є незначні недоліки у виборі джерел, глибині аналізу чи критичному осмисленні. 4–6 балів: Аналіз виконаний на середньому рівні, джерела використані поверхнево, критичність обмежена. 1–3 бали: Робота є слабкою, джерела підібрані нерелевантно, аналіз відсутній або поверхневий. 0 балів: Аналіз бібліографії та першоджерел відсутній або не відповідає вимогам. • **захист індивідуальних проектів (0-20 балів)** ***Зміст проекту та його відповідність темі (0–8 балів):*** 0 балів: Проект не відповідає темі, зміст поверхневий або недопрацьований. 1–3 бали: Проект частково відповідає темі, є значні прогалини в змісті або відсутній чіткий висновок. 4–6 балів: Проект відповідає темі, розкриває основні аспекти, але бракує глибини аналізу чи деталізації. 7–8 балів: Проект чітко відповідає темі, містить повний аналіз, логічні висновки та демонструє системний підхід. ***Використання теоретичних знань та аналізу (0–6 балів):*** 0 балів: Теоретичні знання не використані або використані некоректно. 1–3 бали: Теорія застосована поверхнево, недостатньо пов’язана з аналізом. 4–5 балів: Теорія використана правильно, показано зв’язок між теоретичними концепціями та практичними аспектами. 6 балів: Теоретичні знання застосовані глибоко, творчо, з ясним зв’язком із аналізом і висновками.

	Якість презентації проекту (0–4 бали): 0 балів: Презентація відсутня або виконана недбало, не структурована. 1–2 бали: Презентація має базову якість, але бракує чіткості, логіки чи візуальної привабливості. 3 балів: Презентація якісна, логічно структурована, візуально приваблива, але не повністю оригінальна чи завершена. 4 бали: Презентація виконана на високому рівні, візуально приваблива, добре структурована, оригінальна та цікава. ***Виступ і відповіді на запитання (0–2 бали):*** 0 балів: Виступ слабкий, студент не може відповісти на запитання або демонструє недостатнє розуміння теми. 1 бал: Виступ чіткий, але є труднощі з відповідями на запитання чи недостатня впевненість. 2 бали: Виступ переконливий, логічний, відповіді на запитання чіткі, демонструють глибоке розуміння матеріалу. • **захист колективних проектів (0-20 балів)** ***Зміст проекту та його відповідність темі (0–8 балів):*** 0 балів: Проект не відповідає темі, зміст поверхневий або недопрацьований. 1–3 бали: Проект частково відповідає темі, є значні прогалини в змісті або недостатня деталізація. 4–6 балів: Проект відповідає темі, зміст розкритий, але бракує глибини аналізу чи зв'язності. 7–8 балів: Проект чітко відповідає темі, зміст всебічно розкритий, логічно структурований, демонструє командний підхід. ***Злагодженість роботи команди (0–4 бали):*** 0 балів: Робота в команді неузгоджена, розподіл ролей відсутній або нерівномірний. 1–2 бали: Робота в команді частково узгоджена, є спроба розподілу ролей, але внесок окремих членів команди нерівномірний. 3 бали: Робота в команді добре організована, всі члени команди зробили свій внесок. 4 бали: Командна робота є зразковою, всі учасники рівномірно залучені, взаємодія чітка та продуктивна. ***Використання теоретичних знань та аналізу (0–4 бали):*** 0 балів: Теоретичні знання не використані або використані некоректно. 1–2 бали: Теорія застосована частково або поверхнево, є недоліки в її інтеграції в аналіз.

	3 бали: Теорія використана правильно, демонструється зв'язок між теоретичними концепціями та проектом. 4 бали: Теорія інтегрована глибоко й творчо, аналіз є чітким, логічним і аргументованим. ***Презентація проекту (0–4 бали):*** 0 балів: Презентація відсутня або не відповідає вимогам, є значні помилки у структурі чи подачі матеріалу. 1–2 бали: Презентація має базову якість, але є помітні недоліки у візуальній подачі або структурі. 3 бали: Презентація якісна, добре структурована, але бракує оригінальності чи завершеності. 4 бали: Презентація виконана на високому рівні, візуально приваблива, логічно структурована, чітко доносить ідеї. ***Виступ і відповіді на запитання (0–4 бали):*** 0 балів: Виступ слабкий, команда не може відповісти на запитання або демонструє недостатнє розуміння теми. 1–2 бали: Виступ частково логічний, але є труднощі з відповідями на запитання чи впевненістю. 3 бали: Виступ є якісним, логічним, відповіді на запитання переважно правильні та аргументовані. 4 бали: Виступ переконливий, чіткий, відповіді на запитання демонструють глибоке розуміння теми й узгодженість команди. • **презентація віртуальної виставки (0-20 балів)** ***Ідея виставки та її концепція (0–5 балів):*** 0 балів: Ідея не відповідає завданню, концепція відсутня або незрозуміла. 1–2 бали: Ідея виставки сформульована частково, концепція є, але поверхнева чи нелогічна. 3–4 бали: Ідея виставки добре продумана, концепція відповідає темі та логічно структурована. 5 балів: Ідея оригінальна, концепція чітко визначена, повністю відповідає темі й меті виставки. ***Наповнення виставки (зміст, глибина і якість матеріалів) (0–5 балів):*** 0 балів: Матеріали відсутні або не відповідають темі. 1–2 бали: Матеріали частково відповідають темі, їхня якість або глибина є недостатньою. 3–4 бали: Матеріали якісні, змістовні, охоплюють ключові аспекти

	теми. 5 балів: Матеріали демонструють високий рівень підготовки, всебічно охоплюють тему, мають додаткову аналітику чи креативні елементи. ***Візуальний дизайн і технічна реалізація (0–5 балів):*** 0 балів: Візуальний дизайн відсутній або виконаний на низькому рівні, технічна реалізація є неякісною. 1–2 бали: Дизайн базовий, є недоліки у візуалізації чи функціональності віртуальної платформи. 3–4 бали: Дизайн якісний і привабливий, технічна реалізація виконана на достатньому рівні, є інтерактивні елементи. 5 балів: Дизайн вражаючий, інтерактивний, повністю відповідає концепції виставки, технічна реалізація бездоганна. ***Презентація виставки (0–5 балів):*** 0 балів: Презентація не підготовлена або проведена недбало, без пояснення матеріалів. 1–2 бали: Презентація частково розкриває ідею виставки, але є недоліки в структурі або подачі. 3–4 бали: Презентація логічна, структурована, демонструє чітке розуміння матеріалу, але бракує креативності чи впевненості. 5 балів: Презентація переконлива, логічна, емоційна, демонструє впевненість і глибоке розуміння теми. • **презентація віртуальної екскурсії (0-20 балів)** ***Концепція та ідея екскурсії (0–5 балів):*** 0 балів: Ідея відсутня або не відповідає темі екскурсії. 1–2 бали: Ідея екскурсії частково продумана, але концепція не до кінця зрозуміла чи нелогічна. 3–4 бали: Ідея чітка, концепція добре розроблена, відповідає темі та меті екскурсії. 5 балів: Ідея є оригінальною, концепція чітко сформульована, цікава та інтегрує тематичні аспекти у віртуальний формат. ***Зміст екскурсії (інформаційне наповнення) (0–5 балів):*** 0 балів: Зміст екскурсії поверхневий, важливі аспекти теми не розглянуті. 1–2 бали: Зміст частково відповідає темі, інформація поверхнева або недостатньо структурована. 3–4 бали: Зміст екскурсії відповідає темі, інформація змістовна, логічно структурована, але бракує додаткових цікавих деталей. 5 балів: Зміст екскурсії є глибоким, насиченим, добре структурованим і

	містить додаткові елементи, які роблять її унікальною. ***Візуалізація та інтерактивність (0–5 балів):*** 0 балів: Візуальні матеріали відсутні або не відповідають темі. 1–2 бали: Візуалізація є, але вона базова, технічна реалізація має значні недоліки, інтерактивність відсутня. 3–4 бали: Візуальні матеріали якісні, технічна реалізація виконана на хорошому рівні, є елементи інтерактивності. 5 балів: Інтерактивні елементи інтегровані органічно, платформа є привабливою та зручною для користувачів. ***Презентація екскурсії (0–5 балів):*** 0 балів: Презентація відсутня або виконана недбало, інформація подана хаотично. 1–2 бали: Презентація частково розкриває екскурсію, є недоліки у структурі чи подачі матеріалу. 3–4 бали: Презентація структурована, логічна, добре розкриває концепцію, але бракує емоційної подачі чи креативності. 5 балів: Презентація чітка, захоплююча, демонструє повне розуміння теми, інтегрує цікаві факти та вражає подачею. **Завдання 1. Теми для дискусії.** 1. Етапи розвитку соціології в Україні та складнощі визначення їх меж. 2. Академічний етап розвитку соціології в західній Європі та Україні: порівняльний аналіз. Чи доцільно виділяти в українській соціології класичний етап? 3. Українська соціологія чи соціологія в Україні: коректність понять 4. Історико-регіональні особливості становлення соціології в Україні та їх вплив на розвиток науки 5. Основні проблеми, напрямки інтелектуального розвитку соціології в Україні. 6. Якими є історичні та регіональні особливості розвитку соціології в Україні? 7. Назвіть проблеми становлення та розвитку соціологічної думки в Україні. 8. Вкажіть основні періоди історії розвитку соціологічної думки України. Які з них є найбільш плідними, а на яких розвиток соціології перебував у стані занепаду? 9. Поясність соціальні причини відмінностей ментальності українців та росіян (за працею М.Костомарова «Дві руські народності»). 10. Проаналізуйте уявлення про націоналізм та денаціоналізацію О.Потебні в контексті проблематики збереження національної ідентичності українців 11. Дайте критичну оцінку моделі майбутнього українського

	суспільства в працях представників Кирило-Мефодіївського братства 12. Назвіть перші українські соціологічні організації та охарактеризуйте напрями їх дослідження. 13. Назвіть перешкоди становлення соціології як науки в Україні. 14. Охарактеризуйте основні принципи хуторської філософії П.Куліша 15. Які події у біографії Б.Кістяківського вплинули на становлення його наукових поглядів? 16. Перелічіть основні теми, що становлять науковий інтерес Б.Кістяківського. 17. Які здобутки попередніх етапів розвитку соціології вплинули на академічний етап? 18. Які хронологічні межі академічного етапу та як вони співвідносяться з аналогічним етапом в західноєвропейській соціології? 19. Якими є завдання та методологія генетичної соціології? 20. Назвіть три стадії розвитку суспільності за М.Грушевським. 21. Які механізми соціальної еволюції виділяє М.Грушевський? 22. Які причини становлення державності, а також її вплив на соціальні процеси описує у праці «Генетична соціологія» М.Грушевський? 23. Чому основні проблеми українського державотворення вчений пов'язує з категоріями «території» та «землі»? 24. Якою є оптимальна політична еліта за В.Липинським? 25. Чому В.Липинський критикував групу інтелігенції? 26. Наведіть сучасні приклади «войовників-продуцентів», «войовників-НЕпродуцентів», «НЕвойовників-продуцентів» та «інтелігентів». Поміркуйте про критичні аспекти даної типології. 27. Яку структуру вбачали прийнятною для соціології радянські вчені? 28. Яким чином відбувалися контакти радянських вчених з європейськими та американськими соціологами? 29. Випишіть 10 переваг та недоліків проживання у місті. Порівняйте отриманий результат з позиціями П.Куліша (на основі читання першоджерела «Листи з хутора» П.Куліша). За якими позиціями Ваша думка збіглася з позиціями П.Куліша, а де ваші погляди відмінні? 30. Проаналізуйте досвід побудови Швейцарією держави, федералістичний устрій якої був близьким до ідеалу держави за М.Драгомановим. Чи можливою є реалізація такої форми федералізму для України? 31. Зверніть особливу увагу на зміну поглядів І Франка щодо комунізму та соціалізму. 32. Чи коректно вважати сучасну українську соціологію такою, що базована на традиціях радянської соціології? 33. Яку роль у становленні сучасної соціології в Україні відіграли моніторингові проєкти? 34. Чи можна, вивчаючи розвиток української соціології у 90-ті рр., розуміти як проблему першочергової ваги її фінансову недостатність? 35. Охарактеризуйте сучасну соціологічну освіту в Україні. 36. Якими є перспективи вітчизняної соціології у контексті світової

	науки? **Завдання 2. Робота з Кодексом професійної етики соціолога** Виписати десять практичних ситуацій, що стосуються діяльності соціолога (проблеми або дилеми), вирішення яких було описано в положеннях Кодексу професійної етики соціолога. Біля кожної дилеми позначити вірний, на Ваш погляд, спосіб вирішення ситуації з вказуванням статті Кодексу, яка регулює коректний вихід з заданої ситуації. **Завдання 3. Робота з бібліографією та першоджерелами** 1. Дайте характеристику праці В. Петріва «Суспільство і військо». 2. Дайте характеристику праці В. Петріва «Військова справа». 3. Дайте характеристику праці Е. Халупний «Система соціології» 4. Здійсніть аналіз соціологічних праць, які увійшли у журнал «Суспільство», 1-2, 1925 5. Здійсніть аналіз соціологічних праць, які увійшли у журнал «Суспільство», 3-4, 1926 6. Здійсніть аналіз соціологічних праць, які увійшли у журнал «Суспільство», 5-6, 1927 7. Проаналізуйте одну з праць М. Шаповала. 8. Проаналізуйте одну з праць В. Липинського. 9. Проаналізуйте одну з праць О.-І. Бочковського. 10. Проаналізуйте одну з праць В. Старосольського. 11. Спробуйте охарактеризувати поняття «народу» і «нації» у концепції І. Лисяк-Рудницького. 12. Проаналізуйте одну з праць М. Шлемкевича. 13. Проаналізуйте одну із публікацій І. Попової. 14. Проаналізуйте одну із публікацій Н. Паніної. 15. Проаналізуйте одну із публікацій Н. Черниш. 16. Проаналізуйте одну із публікацій Є.Головахи. 17. Проаналізуйте одну із публікацій В. Паніотто. 18. Проаналізуйте одну із публікацій С. Дембіцького. 19. Проаналізуйте одну із публікацій О. Якуби. 20. Завдання 4. Індивідуальний проект. 21. Презентація роботи соціологічних центрів в Україні 22. Провідні соціологічні організації України: персоналії та напрями діяльності (на основі аналізу сайтів, джерел та літератури). **Завдання 5. Колективний проект.** ***Презентація 1. «Жіноче обличчя соціології в Україні».*** Зусилля та здобутки соціологинь у розбудові науки. Завдання. Студенти діляться на 3-4 групи, кожна з яких повинна попередньо підготувати та представити презентацію здобутків однієї з представниць української соціології, діяльність якої почалася за радянської доби. Студенти повинні представити сферу наукових

	інтересів цієї соціологині, її коротку біографію, етичні критерії діяльності, а також опрацювати на вибір одну з її статей. Серед персоналій студентам запропоновано ознайомитись зі здобутками таких визначних вчених, як Лідія Сохань, Наталія Паніна, Ірина Попова, Олена Якуба та інших. Остаточний вибір персоналії залишається за студентською підгрупою ***Презентація 2. Підготувати огляд сучасних досліджень, проведених соціологічними організаціями в Україні впродовж війни*** ***Презентація 3. Соціологічна освіта в Україні: загальна характеристика стану та проблем.*** **Завдання 6. Віртуальна виставка** Підготувати віртуальну виставку на тему «Інститут соціології НАН України: персоналії, здобутки, напрямки проведення соціологічних досліджень». Використати фотографії, інфографіку, відео та інтерактивні елементи для висвітлення проблеми та можливих шляхів її вирішення. **Завдання 7. Віртуальна екскурсія** Підготувати віртуальну екскурсію по значущих місцях для соціології в Україні, таких як університети, дослідницькі центри, громадські організації. Використати фото, відео та текстові описи ***Студент/ка може отримати додаткові бали,*** доповнюючи формальну освіту неформальним/інформальним навчанням, яке стосується тематики навчальної дисципліни «Соціологія в Україні». Зокрема, додаткові бали можуть бути нараховані за один із перелічених видів діяльності: • написання і публікацію наукових тез (10 балів (підстава для отримання балів – публікація), • виступ на наукових конференціях (10 балів (підстава для отримання балів – програма конференції), • участь у тренінгах, семінарах чи інших заходах, які пов'язані з тематикою навчальної дисципліни (10 балів (підстава для отримання балів – сертифікат).
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенні курсу.

Додаток.

Схема курсу «Соціологія в Україні»

Тиж. / год	**Тема, план, короткі тези**	**Форма діяльності (заняття)**	**Література / Ресурси в інтернеті**	**Завдання, год.**	**Термін виконання**
1 тиж./ 9 год.	**Вступ до курсу «Соціологія в Україні»** Національні школи в соціології. Національне та наднаціональне в соціології **Лекція 1. Особливості зародження та становлення соціології в Україні.** Історія української соціології як предмет вивчення. Місце української соціології в системі соціологічного знання. Предмет соціології та історії соціології. Проблема періодизації історії української соціології та можливі критерії виділення періодів в історико-соціологічному процесі. Роль визначних соціологів у процесі розвитку історії української соціології. Для чого і чому потрібна сьогодні національна українська соціологія? Питання „відродження" української соціології і проблема деколонізації.	**Вступ до навчальної дисципліни.** **Лекція-дискусія** **Семінар 1. у**сні виступи, відповіді, доповнення, групове обговорення, участь в дискусіях, дебати	**Основна:** 6, 10 **Додаткова:** 6 **Інтернет-джерела**: 11-13	**Самостійна робота – 7 год.** **Завдання 1. Теми для дискусії.** **Завдання 2. Робота з Кодексом професійної етики соціолога**	**1-й тиждень**

	Проблема спадковості в українській соціології. Історичні особливості формування соціології в Україні. Загальні закономірності та специфіка розвитку соціологічної думки в Україні, її відмінності/наслідування західної соціології. Дискусії навколо визначення етапів розвитку соціології в Україні. Історія соціології у вузькому та широкому розумінні. Проблема національно-культурної ідентифікації діячів в українській науці.				
2 тиж./ 9 год.	**Лекція № 2. Українська соціологія: суспільно-історичний та ідеологічний контексти розвитку** Дослідження історії соціологічної думки та традицій – це історичне дослідження суспільних обставин, розвитку соціально-структурних, політичних, економічних, культурних причин та факторів, в контексті яких формувались ті чи інші соціологічні орієнтири та підходи	**Проблемно орієнтована лекція** **Семінар 2. у**сні виступи, відповіді, доповнення, групове обговорення, участь в дискусіях, дебати	**Основна:** 1, 2, 13, 14 **Додаткова:** 8, 12, 13, 14 **Інтернет-джерела**: 5, 6	**Самостійна робота – 7 год.** **Завдання 1. Теми для дискусії.** **Завдання 3. Робота з бібліографією та першоджерелами**	**2-й тиждень**
3 тиж./ 9 год.	**Лекція № 3. Розвиток соціології у др. пол. XIX - поч. XX ст. на українських землях**	**Лекція-діалог** **Семінар 4.** усні виступи, відповіді, доповнення,	**Основна:** 7, 8 **Додаткова:** 4, 5, 10, 11, 17, 18, 26, 27	**Самостійна робота – 7 год.** **Завдання 1. Теми для**	**3-й тиждень**

	Загальні тенденції розвитку соціології на території Російської імперії. 60 – 70-і рр. XIX ст. Соціологічна проблематика у творчості українських науковців-гуманітаріїв і правознавців. Поява і поширення перших соціологічних робіт на території українських земель. Домінування напрямку позитивізму. Вплив загальноєвропейських (і світових) тенденції на українських науковців. Асиміляція та популяризація західноєвропейських ідей на українських теренах. О. Стронін (1826–1889 рр.) В. Лесевич (1837–1905 рр.). І.Лучинський (1845–1918 рр.), М. Грот (1852–1899 рр.)	групове обговорення, участь в дискусіях, дебати	**Інтернет-джерела**: 1-5	**дискусії.** **Завдання 3. Робота з бібліографією та першоджерелами**	
	Лекція 4. Період формування та розвитку української академічної соціології. Женевський гурток. Соціологічні погляди М. Драгоманова Соціально-економічні і політичні умови для розвитку соціологічних ідей в Україні. Спцифіка формування української соціології як самостійної науки. Співпраця українських вчених з європейськими, засвоєння й поширення соціологічних теорій останніх.	**Тематична лекція** **Семінар 5.** усні виступи, відповіді, доповнення, групове обговорення, участь в дискусіях, дебати	**Основна:** 1, 3, 4, 5, 7, 8 **Додаткова:** 1, 11, 16 **Інтернет-джерела**: 1	**Самостійна робота – 7 год.** **Завдання 1. Теми для дискусії.** **Завдання 3. Робота з бібліографією та першоджерелами**	

	Перехрещування дослідницького поля соціології з суміжними соціогуманітарними науками. Період формування та розвитку української академічної соціології. Женевський гурток. Соціологічні погляди М. Драгоманова.				
	Лекція 5. Соціолінгвістична проблеми в творчості Олександра Потебні Соціолінгвістика. Мова як евристична діяльність. Зв'язок мови і мислення у концепції О. Потебні. Обґрунтування Потебнею впливу мови на світосприйняття і менталітет народу. Проблеми нації та національної культури у спадщині О. Потебні. Питання денаціоналізації етносу. Сучасна етнолінгвістична структура населення України та тенденції її змін.	**Тематична лекція** **Семінар 5.** усні виступи, відповіді, доповнення, групове обговорення, участь в дискусіях, дебати	**Основна:** 1, 3, 4, 5 **Додаткова:** 16	**Самостійна робота – 7 год.** **Завдання 1. Теми для дискусії.** **Завдання 3. Робота з бібліографією та першоджерелами**	
	Лекція 6. Богдан Кістяківський та його проект створення наукової соціології Критика позитивізму і натуралізму у соціологічній концепції Б. Кістяківського. Соціологія права в системі наук про суспільство у соціологічній концепції Кістяківського.	**Тематична лекція** **Семінар 6.** усні виступи, відповіді, доповнення, групове обговорення, участь в дискусіях,	**Основна:** 1, 3, 4, 5 **Додаткова:** 16	**Самостійна робота – 7 год.** **Завдання 1. Теми для дискусії.** **Завдання 3. Робота з бібліографією та**	

	Правосвідомість інтелігенції. Проблема цінності у соціологічній концепції автора. Проблема і завдання соціально-наукового пізнання. Питання національної культури у творчості Б. Кістяківського.	дебати, презентації індивідуальних проектів		**першоджерелами** **Завдання 4. Індивідуальний проект.**	
	Лекція 7. Соціолоргічна спадщина М. Туган-Барановського Академічна інституціоналізація соціології і соціологічної проблематики при заснуванні у 1918 р. Української Академії наук, керівник відділу соціальних наук. Демонстрував міждисциплінарний науковий підхід, у якому соціологічні та суспільствознавчі аспекти досліджень займали чільне місце. Від 1917 р. М. Туган-Барановський брав активну участь в українському громадському і державному житті – був генеральним секретарем (міністром) фінансів Української Центральної Ради УНР. М. Туган-Барановський постає оригінальним соціальним мислителем і економістом світового масштабу	**Тематична лекція** **Семінар 7.** усні виступи, відповіді, доповнення, групове обговорення, участь в дискусіях, дебати, презентації	**Основна:** 3 **Інтернет-джерела**: 1	**Самостійна робота – 7 год.** **Завдання 1. Теми для дискусії.** **Завдання 3. Робота з бібліографією та першоджерелами** **Завдання 4. Індивідуальний проект.**	
	Лекція 8. Михайло Грушевський як історик-соціолог	**Лекція-дискусія**	**Основна:** 1, 3, 4, 5, 7, 8	**Самостійна робота – 7 год.**	

	Формування соціологічного світогляду М. Грушевського. Початок розвитку соціології в еміграції. Розвиток соціології після 1917-1919 рр. в Україні. Проекти Українського соціологічного інституту у Відні. Основні напрями діяльності УСІ. Намір М. Грушевського заснувати Український соціологічний інститут у Радянській Україні та його невдача. Посилення ідеологічного тиску на соціологію. Повернення М. Грушевського в Україну. «Генетична соціологія» М. Грушевського. Завдання та методологія. Розвиток поглядів на початок суспільного життя. Порівняння поглядів М. Грушевського і Е. Дюркгайма. Релігійний фактор у концепції М.Грушевського. «Історія як фізика»: М. Грушевський у пошуках універсальних законів історичної дії	**Семінар 8.** усні виступи, відповіді, доповнення, групове обговорення, участь в дискусіях, дебати, презентації	**Додаткова:** 1, 4, 5, 18 **Інтернет-джерела**: 1	**Завдання 1. Теми для дискусії.** **Завдання 3. Робота з бібліографією та першоджерелами** **Завдання 4. Індивідуальний проект.**	
	Лекція 9. Соціологічні напрацювання Катерини Грушевської Життя і творчість К. Грушевської. Особливості утвердження української соціогуманітаристики на основі використання міждисциплінарних методик європейських наукових шкіл. Дослідження суспільства у 20-30-х роках XX ст. Становлення наукового	**Тематична лекція** **Семінар 9.** усні виступи, відповіді, доповнення, групове обговорення, участь в дискусіях, дебати	**Основна:** 1, 3 **Додаткова:** 19	**Самостійна робота – 7 год.** **Завдання 1. Теми для дискусії.** **Завдання 3. Робота з бібліографією та**	

	світогляду вченої та ідеї французької соціологічної школи. Проблематика статей і досліджень, опублікованих Катериною Грушевською у "Первісному громадянстві", «З примітивної культури: розвідки та доповіді». Розвиток міждисциплінарного зв'язку між соціальними й гуманітарними галузями вітчизняної науки			**першоджерелами**	
	Лекція 10. Академічна соціологія у Львові у к. XIX - поч. XX ст. Розбудова соціології в Університеті Яна Казимира та Богословської Академії у Львові. Діяльність соціолога Б. Лімановського, А. Митковича. Інститут соціології відділу теології Львівського університету. Діяльність Миколи Конрада у Львівській греко-католицькій богословській академії. Особливості дослідницьких напрямів соціології у цей час, а саме розвитку – християнської соціології. Розвиток соціології (а саме, напрям позитивізму) у міжвоєнний період через призму суміжних дослідницьких напрямів, а саме діяльність львівсько-варшавської філософської школи та львівської антропологічної школи в Університеті	**Тематична лекція** **Семінар 10.** усні виступи, відповіді, доповнення, групове обговорення, участь в дискусіях, дебати	**Основна:** 3 **Інтернет-джерела**: 2	**Самостійна робота – 7 год.** **Завдання 3. Робота з бібліографією та першоджерелами**	

	Яна Казимира. Перекладна та оригінальна література з соціології, опублікована в тому часі і до сьогодні зберігається у Львівській національній науковій бібліотеці України імені Василя Стефаника				
4 тиж./ 9 год.	**Лекція № 11. Українська соціологія в еміграції. Соціологічна концепція М. Шаповала.** Український інститут громадознавства у Празі. Соціологічні студії після Другої світової війни та сучасна генерація українських соціологів в еміграції М. Шаповал: світоглядні засади соціологічної теорії. Науковий доробок М. Шаповала. Визначення суспільства М. Шаповалом. Класифікація суспільних груп. Означення поняття українське суспільство. Система суспільних наук М. Шаповала. М. Шаповал про сутність нації як соціального феномена. Атомістичний підхід до нації в українській соціології. Етно- і націогенез у концепції М. Шаповала. Спроби М.Шаповала інтегрувати здобутки соціологічної науки. Введення спеціалізованої наукової термінології в українську	**Тематична лекція** **Семінар 11.** усні виступи, відповіді, доповнення, групове обговорення, участь в дискусіях, дебати, презентації групових проектів	**Основна:** 1, 3, 4, 5, 7, 8 **Додаткова:** 1, 10, 26, 27 **Інтернет-джерела**: 1	**Самостійна робота – 7 год.** **Завдання 1. Теми для дискусії.** **Завдання 5. Груповий проект.**	**4-й тиждень**

	соціологію („українське суспільство”, „взаємочинність”, „скупчення”, „скупина”, „суспільні агрегати” та ін.)				
	Лекція № 12. «Класократична» версія моделювання української державності В. Липинського Життя і творчість. Формування наукового світогляду. Європейський контекст соціально-політичних ідей В. Липинського. Вплив Л. Гумпловича, В. Парето, Г. Моска, Сореля на творчість В. Липинського. Консерватизм В. Липинського. Теорія еліт В. Парето – теорія національної аристократії Липинського. Національна аристократія як привілейована група, верства суспільства. Цілі національної аристократії в суспільстві. Дві основні характеристики національної аристократії: матеріальна сила та моральний авторитет. Ідея суспільної ієрархії. Три верстви суспільства: еліти, продуценти (робітники, хлібороби, буржуазія, пролетаріат) та інтелігенція. Функція інтелігенції у суспільстві. Поділ класів на “панів” і “народ”. Основна праця “Листи до братів-хліборобів”. Найприйнятніший політичний режим для України –	**Тематична лекція** **Семінар 11.** усні виступи, відповіді, доповнення, групове обговорення, участь в дискусіях, дебати, презентації	**Основна:** 1, 3, 4, 5 **Додаткова:** 15, 17 **Інтернет-джерела**: 1, 2	**Самостійна робота – 7 год.** **Завдання 1. Теми для дискусії.** **Завдання 5. Груповий проект.**	

	монархія. Місце в суспільному житті релігії та армії. Гетьманщина як шлях подолання кризи українського державотворення. Державницький імператив В. Липинського. Націологічна концепція В. Липинського. Значення ідей В. Липинського				
	Лекція № 13. Соціологічні погляди О. Бочковського Життя і творчість О.-І. Бочковського. Вплив провідних світових соціологічних поглядів на творчість О.-І. Бочковського. Праці О. Бочковського “Народження нації” (1939 рік), “Націологія і націографія як спеціальна соціологічна дисципліна для наукового розгляду нації” (1927 рік). Предмет соціології. Народ і нація у концепції О.Бочковського. Антипозитивістичні погляди автора. Інтеґрація і диференціація як головні процеси у соціумі. Два етапи народотворчого процесу: етногенез і націогенез. Етногенез як період становлення народу. Передумови етногенезу. “Етнографічна сировина” і її перетворення у націю. Націогенез як етап націотворення. Суб’єктивістський	**Тематична лекція** **Семінар 11.** усні виступи, відповіді, доповнення, групове обговорення, участь в дискусіях, дебати, презентації	**Основна:** 1, 3, 13 **Інтернет-джерела**:1, 2	**Самостійна робота – 7 год.** **Завдання 1. Теми для дискусії.** **Завдання 6. Віртуальна виставка**	

	підхід до нації в українській соціології. Бочковський про етногенез і націократію. Значення релігії для націогенезу. Майбутнє нації в концепції Бочковського. Значення ідей О.-І. Бочковського				
5 тиж./ 9 год.	**Лекція № 14. Українська радянська соціологія. Основні напрямки соціологічних досліджень у Львівському регіоні: історія та сучасність.** Ранній період української радянської соціології. Українська радянська соціологія у др. пол. XX ст. Становлення академічної радянської соціології в Україні.	**Проблемно орієнтована лекція** **Семінар 14.** усні виступи, відповіді, доповнення, групове обговорення, участь в дискусіях, дебати, презентації	**Основна:** 1, 3, 4, 5, 11 **Додаткова:** 12, 13, 14, 20, 23 **Інтернет-джерела**: 4, 5, 6	**Самостійна робота – 7 год.** **Завдання 1. Теми для дискусії.** **Завдання 6. Віртуальна виставка**	**5-й тиждень**
6 тиж./ 9 год.	**Лекція № 15. Соціологія в незалежній Україні: сучасний стан та перспективи. Українська соціологія в умовах російсько-української війни** Соціологічна освіта в сучасній Україні Актуальні дослідницькі проблеми сучасної української академічної соціології. Соціологічні установи та центри. Інститут соціології НАН	**Проблемно орієнтована лекція** **Семінар 15.** усні виступи, відповіді,	**Основна:** 1, 3, 12, 14 **Додаткова:** 2, 3, 7, 8, 9, 20, 21, 22, 25, 28 **Інтернет-джерела**: 2-6	**Самостійна робота – 7 год.** **Завдання 1. Теми для дискусії.**	**6-й тиждень**

	України. Соціологічна асоціація України. Початок російського вторгнення в Україну (гібридна війна рф проти України, анексія української АР Крим (з 20 лютого 2014 р.), вторгнення в східні частини Донецької та Луганської областей (з квітні 2014 р.), 24 лютого 2022 р. повномасштабна воєнна збройна агресія. Зміни в соціальних структурах, спричинені російсько-українською війною. Основні виклики, з якими стикається соціологія в умовах війни. Комплексний вплив війни на соціальні відносини, структури та інститути українського суспільства.	доповнення, групове обговорення, участь в дискусіях, дебати, презентації		**Завдання 7. Віртуальна екскурсія**	
8 тиж./ **9 год.**	**Лекція № 16. Українське суспільство у європейському просторі** Міграція: ризики, шанси в Україні та інших європейських країнах. Волонтерські практики в Україні та Європі. Особливості регіональних досліджень «Вивчення європейських цінностей" (European Values Survey), «Європейський барометр» (Eurobarometer), «Європейське	**Проблемно орієнтована лекція** **Семінар 16.** усні виступи, відповіді, доповнення, групове обговорення, участь в дискусіях,	**Основна:** 1 **Додаткова:** 24 **Інтернет-джерела**: 11-13	**Самостійна робота – 7 год.** **Завдання 7. Віртуальна екскурсія**	**8-й тиждень**

	соціальне дослідження» (European Social Survey) Порівняльні дослідження Світового банку та ПРООН. Індекс розвитку людського потенціалу та індекс бідності. Участь України в Європейському соціальному дослідженні (ESS).	дебати, презентації			